

СУТНІСТЬ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФІЗИЧНИХ РЕАБІЛОЛОГІВ

У статті йдеться про застосування міжпредметних зв'язків у процесі навчання професійно орієнтованих дисциплін, що створює умови для ефективної професійної підготовки майбутніх фізичних реабілітологів.

Ключові слова: міжпредметні зв'язки, професійно орієнтовані дисципліни, фахова підготовка майбутніх реабілітологів.

В статье рассказывается о применении межпредметных связей в процессе изучения профессионально ориентированных дисциплин, которая создает условия для эффективной профессиональной подготовки будущих физических реабилитологов.

Ключевые слова: межпредметные связи, профессионально ориентированные дисциплины, профессиональная подготовка будущих реабилитологов.

The article is devoted to the theory and practice of intersubject communications in the process of educational work creates conditions for effective professional training of experts in physical rehabilitation.

Key words: cross-connection, professionally-oriented discipline, training of future rehabilitation.

Дослідження, що стосуються сутності й видів міжпредметних зв'язків, виявлення їх ролі у пізнавальній діяльності тих, хто навчається, здійснювали М. Білий, С. Бабаджанян, А. Єрьомкін, П. Кулагін, Н. Лошкарьова, В. Максимова, Є. Мінченков, В. Монахов, В. Моторіна, О. Музалев, В. Паламарчук, Н. Петренко, Н. Розенберг, В. Скакун, В. Сисоєв, С. Тадіян, Н. Талалуєва, Г. Федорець, В. Штонь та ін.

Аналіз великої кількості літературних джерел науково-педагогічного змісту щодо проблеми застосування в теорії й практиці міжпредметних зв'язків у навчально-виховному процесі середньої та вищої шкіл дозволяє дійти висновку про те, що фундаментальних досліджень, які давали б вичерпну інформацію стосовно однозначних висновків у плані змісту міжпредметних зв'язків у процесі професійної підготовки фізичних реабілітологів, ми не знайшли, оскільки дослідження в указаному напрямку не здійснювалися. Це зумовлює більш детально та всебічно вивчити це питання на сучасному теоретико-методологічному рівні.

Методи дослідження містять аналіз науково-методичної літератури.

Формування мети роботи

Метою статті є: 1) висвітлити проблему міжпредметних зв'язків у навчанні професійно орієнтованих дисциплін у фаховій підготовці майбутніх фізичних реабілітологів; 2) визначити сутність міжпредметних зв'язків у процесі навчання професійно орієнтованих дисциплін у фаховій підготовці майбутніх фізичних реабілітологів.

Результати дослідження

В умовах кардинальних соціально-економічних змін в Україні, які відбуваються в останні роки, однією з принципових цілей державної освітньої політики є пошук ефективних і оптимальних підходів до вищої освіти. Ці підходи повинні забезпечити підйом освіти на якісно новий рівень і забезпечити її адекватне функціонування в інтересах досягнення стійкого економічного розвитку нашої країни.

Гносеологія (а разом з нею й гносеологічний підхід) являє собою розділ філософської науки, у

якому вивчають проблеми природи самого процесу пізнання та його можливостей, а також відношення знання до реальності, досліджуються загальні передумови пізнання, виявляються умови його достовірності та істинності. Гносеологія як методологічний базис визначення змісту міжпредметних зв'язків стверджує положення про пріоритетність об'єкта пізнання. У нашому випадку при розгляді ролі й місця міжпредметних зв'язків у процесі професійної підготовки фізичних реабілітологів із гносеологічних позицій і докладання основних педагогічних зусиль ми повинні говорити про розкриття об'єкт-об'єктних відносин.

Є. Рапацевич, аналізуючи міжпредметні зв'язки з подібних позицій теорії пізнання, пише про те, що систематичні міжпредметні зв'язки необхідні для розкриття у процесі навчання фундаментальної єдності «природа – людина – суспільство». У тих, хто навчається, повинно бути сформовано поняття про природу як систему, в якій усі її елементи взаємодіють у коловороті речовин та енергії, постійно вдосконалюються процеси самовідтворення й тим самим підтримують біофізичні та біохімічні умови життя на Землі [6].

Підсумовуючи думки, висловлені в низці робіт, що досліджують гносеологічний підхід у виявленні змісту міжпредметних зв'язків, можна представити свого роду узагальнювальну класифікацію міжнаукових зв'язків при їх застосуванні в навчальному процесі. До них можна віднести:

- синтез базисних інформаційних потоків (системи знань), що належать різним науковим дисциплінам; подібний синтез сприяє створенню якісно нового знання за принципом «нове народжується на межі наук»; синтез наукових знань сприяє формуванню нових понять, принципів, конструкцій, моделей, закономірностей, у тому числі й нових наукових теорій (наприклад, біоніка, біологічна фізика, теорія моделювання, синергетика);
- використання методу пізнання, властивого певній конкретній науці, при дослідженні об'єктів іншої наукової дисципліни (наприклад, застосування методів математичної статистики в різних галузях наукового пізнання: біології, медицині, соціологічних науках тощо);
- застосування однакової наукової теорії або певної закономірності при вивченні різних об'єктів (наприклад, використання закономірностей і понятійного апарату теорії управління при дослідженні процесів виховання й освіти в середній школі, у промисловості, у військовій справі).

Відомі вітчизняні й зарубіжні філософи, історики, видатні педагоги неодноразово переконують соціум у тому, що на новому витку суспільного розвитку роль і значення науки у зв'язку з виходом на постнекласичний рівень розвитку

істотно змінювався й міждисциплінарність стає своєрідним знаменням часу, а міжнаукова взаємодія та взаємовплив слугують одним із проявів учення про загальний зв'язок явищ.

Класифікація міжнаукових зв'язків та її використання при визначенні змісту міжпредметних зв'язків у навчальному процесі активно обговорюється у процитованій праці [7]. Н. Розенберг перераховує положення, які, на наш погляд, не застаріли й вимагають лише незначного доповнення та уточнення. До них відносяться:

- синтез наукових знань, що належать до різних дисциплін; подібний синтез сприяє створенню якісно нового знання, орієнтованого на включення нових понять, моделей, положень, законів, формулювань, підходів і принципів самої методології та формування нових наукових теорій і дисциплін у постнекласичну добу (теорія інформації, синергетика, ліберальна еволюція, трансгуманізм тощо);
- використання методу пізнання окремо взятої науки при вивченні об'єктів іншої науки (застосування математичних досліджень у біології, соціальних і гуманітарних науках);
- використання однієї й тієї ж наукової теорії або знайденої закономірності при дослідженні різноманітних об'єктів (наприклад, синергетична інтерпретація і природної, і соціальної (історичної) дійсності).

На цій підставі акцентованих і детермінованих міжнаукових зв'язків класифікація міжпредметних зв'язків набуває такого вигляду:

- міжпредметні зв'язки, що базуються на дослідженні одного й того ж об'єкта (наприклад, людини) у різних навчальних предметах;
- міжпредметні зв'язки, засновані на використанні одного й того ж методу (методології) пізнання або методики дослідження в різних навчальних дисциплінах (наприклад, системно-синергетичний підхід при вивченні професійно орієнтованих дисциплін);
- міжпредметні зв'язки, що ґрунтуються на використанні одного й того ж закону (або теорії) у різних навчальних предметах (у якості прикладу можна запропонувати теорію функціональних зв'язків Анохіна-Судакова, що успішно застосовується у фізіології, психології, педагогіці й реабілітаційній справі);
- міжпредметні зв'язки, що базуються на використанні одного й того ж прийому діяльності при навчанні різних навчальних предметів (прикладом такого прийому може слугувати метрологічний контроль, що застосовується і в спортивних дисциплінах, і в процесі здійснення реабілітаційних дій, і при вивченні широкого кола профе-

сійно орієнтованих навчальних дисциплін у навчанні фізичного реабілітолога).

Стратегічною метою розвитку незалежної Української держави є нова людина, духовно багата, морально загартована й творчо цілеспрямована; в умовах демократизації на шляхах формування в нашій країні громадянського суспільства надзвичайно гостро постає питання переорієнтації навчально-виховного процесу у вищій школі з метою підсилення та всебічного розвитку аксіологічного (ціннісного) ставлення особистості майбутнього фахівця до професійної справи, якій він покликаний служити щиро, сумлінно й чесно.

У якості ціннісного пріоритету міжпредметні зв'язки створюють сприятливі можливості й умови щодо збагачення педагогічного простору, оскільки вони є не просто однією зі стратегій пізнання, але й становлять доволі могутній чинник впливу на особистість того, хто навчається, чинник розвитку її сил, здібностей, креативних можливостей; можуть створюватися реальні умови для вдосконалення суб'єкта процесу професійної підготовки – майбутнього фізичного реабілітолога.

Ціннісний підхід дозволяє дещо інакше трактувати класифікацію міжпредметних зв'язків з урахуванням особистісно-орієнтованої освіти, якій в останні роки приділяється пріоритетна увага в педагогіці.

У цьому плані в низці робіт обговорюється питання про професійну відповідальність – інтегративну якість особистості фахівця; ця відповідальність характеризується вільно обраним, критично осмисленим із позицій професійних обов'язків прагненням добросовісного, творчого виховання своїх професійних функцій та якостей; важлива також соціальна зрілість і визначення професійної позиції [10; 11; 12].

Міжпредметні зв'язки, у свою чергу, виконують виховну, розвивальну й, по суті, справи детермінуючу роль завдяки інтеграції знань, підвищенню в тих, хто навчається, продуктивності психофізіологічних процесів і, отже, більш природному становленню професіоналізму взагалі й професійної відповідальності зокрема.

Основними й ключовими в цьому важливому процесі підготовки майбутніх фізичних реабілітологів прийнято вважати сприятливі зміни у структурі духовно-морального розвитку особистості того, хто навчається, її ставлення до збагачення своїх знань і в цілому вдосконалення пізнавального процесу; появі всіх цих позитивних тенденцій і сприяють міжпредметні зв'язки. Використання міжпредметних зв'язків в аксіологічному контексті дозволяє істотно поглибити їх освітньо-виховне значення, розширити кругозір, уміння об'єктивно розбиратися в навколишній дійсності.

Отже, аналізуючи й систематизуючи думки та зафіксовані положення дослідників в опублікованих інформаційних джерелах, ми можемо гово-

рити про такий поділ міжпредметних зв'язків (з урахуванням аксіологічного підходу):

- міжпредметні зв'язки, що сприяють формуванню стійких і конкретних знань у тих, хто навчається, а також необхідних умінь оперувати загальнонауковими методами пізнання навколишнього світу (моделювання, аналогія, абстрактне мислення, узагальнення тощо);
- міжпредметні зв'язки, що ілюструють моральні аспекти науки, а також формують загальнолюдські цінності, громадянські, патріотичні та моральні почуття й переконання особистості;

Аксіологічний підхід таким чином дозволяє більш широко, ніж звичайні гносеологічний або когнітивний підходи, спиратися на дані різних наук – природничо-наукових дисциплін, математики, історичної науки, технічних наук, мистецтвознавства, філології, психології, філософії, соціології тощо.

Аксіологічний підхід може бути доповнений ще одним важливим методологічним підходом. Ми маємо на увазі культурологічний, що знаменує собою холистичність (цілісність), багатогранність і завершеність багатоаспектних явищ дійсності.

Культурологічний підхід до осмислення сутності міжпредметних зв'язків дозволив нам говорити про такий поділ міжпредметних зв'язків:

- міжпредметні зв'язки, які охоплюють інформацію, що розкриває об'єкт-об'єктні відносини у природі, розвитку людини;
- міжпредметні зв'язки, що охоплюють інформацію про об'єкт-об'єктні відносини, які мають безпосереднє значення для людини та її життєдіяльності;
- міжпредметні зв'язки, які спираються на інформацію про суб'єкт-суб'єктні взаємини в системі життєдіяльності людини, її взаємодії, стосунки, особистісне спілкування з іншими людьми;
- міжпредметні зв'язки, які передбачають інформацію про суб'єкт-об'єктні відносини, ставлення людини до навколишньої дійсності.

Культурологічний підхід може ефективно слугувати в якості методологічного базису встановлення змісту міжпредметних зв'язків і посісти гідне місце у вирішенні широкого кола проблем, у тому числі й окреслених нами в цій роботі.

Щодо підтримки внутрішньої тенденції освітньо-виховного процесу до самоорганізації, акумуляції й розвитку широкого спектра можливостей культури суспільства й окремої людини ми повинні звертати увагу на плідність і перспективність культурологічного підходу.

Стосовно культурологічного підходу у використанні міжпредметних зв'язків в освітньо-виховному процесі, то за своїм змістом він повинен розбудити у студента вищої школи бажання

залучитися до загальнолюдських гуманістичних цінностей і цінностей своєї нації та своєї етнотериторіальної освіти (регіону), відкривати закони природного й суспільного розвитку, конструктивно-моделююче мислити, домогтися високої професійної компетентності, збагачуючи свій людський і професійний багаж на основі всіляких джерел: соціальних, наукових, історико-фактологічних, художніх, естетичних, етичних тощо.

Добре відомо, що на зміст будь-якого виду освітньої діяльності впливають об'єктивні й суб'єктивні чинники. До перших, як правило, належать потреби суспільства в розвитку людського чинника як потенційної робочої сили, прогрес науки й розвиток інноваційних технологій. До суб'єктивних – політичні переваги керівних сил соціуму, методологічні позиції наукової спільноти тощо.

У цьому плані розвиток міжпредметних зв'язків повинен урахувати й культурологічні тенденції, а також вплив суб'єктивних і об'єктивних чинників, що детермінують виховання й освіту, зважаючи на свої можливості.

Якщо звернути увагу на те, якими можуть бути міжпредметні зв'язки при професійній підготовці фізичних реабілітологів, то можна з літературних джерел виділити такі характеристики:

- лінійно-процесові (логічні);
- системні;
- синергетичні.

Згідно з принципом відповідності Н. Бора, кожна нова, більш узагальнювальна теорія повинна вмщати всі відомі до того теорії як граничні часткові випадки. Виходячи з цього, лінійно-процесові характеристики міжпредметних зв'язків свідчать про те, що вони торкаються, як правило, двох-трьох споріднених предметів (дисциплін), логічно між собою пов'язаних. Ефективність впливу міжпредметних зв'язків, що мають логічний характер, відносно невисока [6].

Системний характер застосування міжпредметних зв'язків забезпечує їх стабільність, послідовність їх використання та всебічність у раціональному забезпеченні навчально-виховного процесу підготовки фізичних реабілітологів у межах класичного системного підходу. Цілком очевидно, що синергетичне управління освітнім процесом є резонансним і здійснюється за законами самоорганізації, що розміщені на спеціальних носіях – цільових проектах або акціях. Інструментарієм у подібних випадках буде виступати проектно-цільове управління. Унаслідок реалізації цільового проекту новий порядок привноситься в систему за законом самоорганізації (І. Пригожин), що змінює базову організаційну культуру системи, тобто система набуває іншої якості. І тільки після цих описаних подій можливе використання механізмів лінійного й системного характеру.

Резюмуючи представлені положення, можна стверджувати, що міжпредметні зв'язки є такою відкритою й нерівноваженою нелінійною (до

пори до часу) системою, що спирається на внутрішні інформаційні ресурси, ураховує зміну чинників зовнішнього й внутрішнього впливу та забезпечує основні цільові проекти й установки свого функціонування у процесі професійної підготовки фахівців у галузі фізичної реабілітації.

Останнім часом (як свідчать дані літератури) перспективним технологічним і методичним підходом в освітньому просторі вважається саме синергетичний підхід, що приходить поступово на зміну системному; сучасна стратегія діяльності всього людства, у тому числі сфера освіти, усе більшою мірою починає спиратися на принципово нову парадигму, серцевиною якої є синергетика – теорія самоорганізації складних відкритих систем.

У цьому контексті особливу увагу звертають на себе сьогодні системно-синергетичні ідеї, що енергійно входять у русло сучасних педагогічних досліджень і пов'язані з нестійкістю, невизначеністю й хаотичністю живої педагогічної реальності, як і життя взагалі.

Чимало вчених, які працюють у галузі синергетики, активно розвивають її ідеї й положення в різних сферах (О. Князева, С. Курдюмов, О. Митькін, О. Остапчук, І. Пригожин, Г. Хакен та ін. Безпосередньо в педагогічній дійсності його досліджують І. Добронравова, В. Крилов, В. Лутай, Л. Новикова, О. Остапчук, В. Редюхін, С. Шевельова та ін.).

Питанням ефективного використання синергетики в облаштованості сучасного інноваційного освітнього простору України присвячена робота О. Остапчука [5]. Природність розгортання інноваційних педагогічних процесів на методологічних засадах і принципах синергетики криється вже в самій семантиці цього слова (від грец. *synergeia* – спільний, колективний вплив). Синергетика досліджує класичну взаємодію з позицій реального взаємозв'язку складних і відкритих систем, які постійно розвиваються завдяки природним властивостям до самореалізації. Звідси педагогічну систему розуміють як соціокультурне середовище, у якому постійно здійснюються особистісні трансформації всіх її суб'єктів у результаті взаємовпливу та впливу чинників внутрішнього й зовнішнього характеру. За допомогою синергетики – науки про нестабільність – можна обґрунтувати нові підходи до дослідження педагогічних явищ, що постійно змінюються.

О. Остапчук підкреслює: «Значення синергетики для освіти пов'язане передусім із можливістю інтегрувати предмети, глибоко вивчати міжпредметні зв'язки, повніше реалізовувати основні дидактичні умови для організації та проведення навчального процесу на основі головних його принципів» [5, с. 21].

Цілком зрозуміло, що системно-синергетичний підхід не може розглядатися в якості своєрідної панацеї для вирішення всіх проблем педагогіки, на що цілком справедливо вказують

О. Козлова, О. Мітькін, В. Розін та ін. Однак, педагогічну науку синергетика збагачує поняттям «відкрита система», що дає можливість розглядати педагогічні системи в якості саморефлексивних, здатних працювати в умовах наявності суперечливої інформації.

Відкриті системи здатні сучасно реагувати на зовнішні й внутрішні зміни, оскільки є самоорганізованими. Відкрита система та відкритість викладача постійно поповнюється новими знаннями й технологічними продуктами, рефлексивно та своєчасно реагує на зміни, що постійно відбуваються, набуває якісно інших властивостей не через революційну «ломку», а безперервно. Синергетичний підхід руйнує псевдостереотипи, пов'язані з помилковими уявленнями, що стосуються банальних структурованих елементів і начал. Синергетичний підхід утверджує гармонію, і при цьому не плутає хаос з руйнівними процесами. Лише повною мірою вирішенні суперечності між гармонією й хаосом у кожній системі позначає її прогресивний розвиток; у той же час абсолютизація того або іншого положення не сприяє актуалізації особистісного, творчого потенціалу того, хто навчається.

Керуючись принципами синергетики, можливо й реальною стає побудова особистісно-орієнтованого освітнього простору, перехід на діалогічний рівень педагогічних систем, а самих педагогів – до інтерактивних методів навчання й колективної творчої діяльності студентів.

Досліджуючи проблеми інноваційного розвитку освіти на принципах синергетики, необхідно враховувати, що кожна з педагогічних систем по-різному сприймає новачі. В умовах нецентралізованих інноваційних процесів кожна система виробляє своє бачення цінності інновації, меж її функціонування, умови й очікувані результати; саме в таких ситуаціях збільшується загальна ефективність і продуктивність інновації, а оскільки позиції незалежні й критичні, реальним стає впровадження новачі. Ось чому розвиток теорії інноваційних процесів в освіті пов'язується з розширенням можливостей синергетичної методології [4].

Синергетичний підхід до осмислення сутності міжпредметних зв'язків дозволив нам говорити про такий їх поділ:

- міжпредметні зв'язки, що відіграють важливу роль у становленні й розвитку системно-синергетичного мислення, прийняття й розуміння реальної дійсності в тісному взаємозв'язку її змісту та форми, зовнішнього й внутрішнього, порядку й хаосу, частини й цілого;
- міжпредметні зв'язки, які передбачають синергетичну діяльність суб'єктів навчально-виховного процесу, що забезпечується формуванням системних знань, умінь і навичок у студентів із різних дисциплін і сприяють виконанню завдань професійної освіти.

Академік Б. Ананьєв знайшов акмеології місце в системі наук услід за педагогікою, говорячи тим самим, що акмеологія вивчає закономірності розвитку дорослих людей під впливом освіти або засобами освіти. Він чітко окреслив місце акмеології в системі дисциплін, що досліджують вік і часові фази життя людини як індивіда, побудувавши таку логічну послідовність: ембріологія людини, морфологія та фізіологія дитини, педіатрія, педагогіка, акмеологія, геронтологія [1]. Згідно з Б. Ананьєвим, акмеологія вивчає людину як індивіда з його природними властивостями (стать, вік, здоров'я, рівень фізичного розвитку, генетичні передумови розвитку, рівень розвитку інтелекту); у своїх масштабних дослідженнях, здійснених з групою вчених (Є. Степанова, М. Обозов, О. Бодальов), він дійшов висновку, що в ході розвитку дорослої людини збільшується ступінь її навченості при деякому уповільненні швидкості інтелектуально-мисленевих реакцій, що освіта дорослого допомагає підвищенню життєдіяльності та життєстійкості, а все це помітно уповільнює інволютивні процеси; при цьому головний висновок полягав у тому, що освіта є основним і провідним чинником творчого розвитку дорослої людини.

Предметом акмеології є закономірності розвитку й саморозвитку особистості, самореалізація творчого потенціалу й розвиток творчої готовності до майбутньої професійної діяльності, закономірності навчання професіоналізму в навчальній діяльності, самоосвіта [2; 9]. А це важливо для формування професійного напрямку й розвитку здібностей до професійної діяльності розвитку професійної компетентності.

При підготовці майбутніх фізичних реабілітологів потрібно використовувати положення акмеології, що є важливим для формування професійного напрямку й розвитку здібностей до професійної компетентності.

Акмеологічна стратегія навчання будується на основі принципу акмеології. Акмеологічний принцип визначає взаємозв'язок загальної й професійної (спеціальної) освіти. І в цій якості він уже виступає як синтетичний принцип, що включає в себе такі дидактичні принципи: наступності, міжпредметних зв'язків, системності, інтеграції тощо, які у своїй сукупності, зважаючи на кваліфікаційну характеристику майбутнього фахівця, визначають якість його підготовки в оптимально стислі терміни [8].

Особливо цінною й нагальною необхідною повинна стати акмеологія вдосконалювання, корекції й професійно-педагогічної діяльності в контексті неперервної освіти (самовиховання й самоосвіта, безперервний професійно-особистісний розвиток у системі «довічної» освіти). В. Мартиненко зазначає, що «ідея довічної освіти – потреба особистості, прагнення до пізнання себе й навколишнього світу, освіта «крізь усе життя» [3, с. 56].

Важливе значення при підготовці майбутніх фізичних реабілітологів має акмеологічний підхід. Реалізація цього підходу передбачає чітке виділення міжпредметних понять на основі аналізу міжпредметних зв'язків, поглиблення раніше вивчених понять при викладанні дисциплін на основі принципу послідовності, формування знань та вмінь на основі мотивації вивчення фахових предметів, підвищення інтересу до вивчення дисциплін на основі мотивації вивчення предметів спеціальності.

На наш погляд, становлення й акмеологічне просування в будь-якій професії можливе тільки при стійких мотиваційних механізмах, активності особистості в навчанні та вдосконаленні протягом усієї професійної життєдіяльності. Таким чином, акмеологічний підхід при підготовці майбутніх фізичних реабілітологів передбачає використання наукових знань при досягненні практичних цілей.

Отже, аналізуючи й систематизуючи думки та зафіксовані положення дослідників та інформаційних джерел, ми можемо говорити про такий розподіл міжпредметних зв'язків (з урахуванням акмеологічного підходу):

- міжпредметні зв'язки, що сприяють формуванню професійної спрямованості, розвитку здібностей до професійної діяльності, стимулюванню набуття професійної компетентності;
- міжпредметні зв'язки, що відіграють важливу роль у вдосконаленні загальних якостей і властивостей особистості, культури, темпераменту;
- міжпредметні зв'язки, що базуються на використанні методів самовиховання (самоспостереження, самоаналіз, самооцінка, самонавіювання, самообов'язок), що застосовуються при навчанні професійно орієнтованих дисциплін і формують прагнення до самовиховання, самоосвіти, самопізнання для самовдосконалення людини.

Особливого значення набувають проблеми, які розглядаються, у контексті методолого-дидактичних підходів практичної підготовки фахівців із фізичної реабілітації. Як відомо, сучасна педагогіка являє собою спаяний у єдине ціле комплекс теоретичних і прикладних наук про вчення,

виховання й освіти як спеціально організовані й цілеспрямовані процеси, а також про шляхи їх удосконалення [13].

Цілком зрозуміло, що наукове обґрунтування системи підготовки фахівців у сучасних педагогічних вищих навчальних закладах повинно бути чітко методологічно обґрунтовано. Стратегічно обґрунтованою й тактично вивіреною з урахуванням інтегративності, оптимального смислу життєдіяльності й спрямованості на кінцевий результат повинна бути система методолого-дидактичних підходів практичної підготовки фахівців із фізичної реабілітації.

Висновки.

1. Сутність поняття «міжпредметні зв'язки» ми пропонуємо розглядати на основі синергетичного, культурологічного, акмеологічного, гносеологічного, аксіологічного підходів. Ці підходи дозволяють широко розкрити можливості значення міжпредметних зв'язків та з позицій синергетичного підходу трактувати їх як систему взаємопов'язаної діяльності викладачів, а також викладача й студента, тим самим забезпечуючи зв'язки між структурними елементами змісту навчальних дисциплін, що виражаються в поняттях, законах, теоріях, що сприяють формуванню системності знань, розвитку в студентів уваги, пам'яті, інших важливих якостей, а також виконанню важливих завдань професійної освіти.

2. Для успішної реалізації міжпредметних зв'язків у навчанні професійно орієнтованих дисциплін необхідно оволодіння теоретичними засадами використання міжпредметних зв'язків у навчально-виховному процесі (розуміти категоріальну сутність міжпредметних зв'язків, знати типологію й уміти використовувати різні типи та види міжпредметних зв'язків, усвідомлювати їх поліфункціональний характер).

Таким чином, ефективна реалізація міжпредметних зв'язків у навчанні професійно орієнтованих дисциплін у навчально-виховному процесі залежить від розуміння сутності міжпредметних зв'язків й від володіння науково-методичними основами взаємозв'язків, компетентності педагогів.

Цю проблему будемо намагатися й надалі досліджувати в наших подальших роботах стосовно підготовки майбутніх фізичних реабілітологів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьев Б.Г. О проблемах современного человекознания / Б.Г. Ананьев. – СПб.: Питер, 2001. – 272 с.
2. Анисимов О.С. Акмеология и методология: проблемы психотехники и мыслетехники / О.С. Анисимов. – М.: Экономика, 1998. – 772 с.
3. Мартиненко В.В. Проблемы непрерывной профессиональной подготовки фахівців фізичного виховання і спорту / В.В. Мартиненко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2006. – № 3. – С. 55-58.
4. Новиков А.М. Интеграция базового профессионального образования / А.М. Новиков // Педагогіка. – 1996. – № 3. – С. 3-8.
5. Остапчук О.Є. Возможности синергетики в разбудові інноваційного освітнього простору / О.Є. Остапчук // Педагогіка і психологія. – 2004. – № 2 – С. 16-28.
6. Педагогіка: Большая современная энциклопедия / сост. Е.С. Рапацевич. – Минск: Совр. слово, 2005. – 720 с.
7. Розенберг Н.М. Межпредметные связи в средних профтехучилищах, их значение и приемы классификации / Н. Розенберг // Межпредметные связи в учебно-воспитательной работе профтехучилища. – К.: Вища шк., 1976. – С. 25-42.

8. Сергеев О. Акмеологічний принцип: його сутність і призначення / О. Сергеев, І. Богданов // Пед. науки. – Херсон, 2000. – Вип. 15. – С. 147-153.
9. Хозяинов Г.И. Акмеология физической культуры и спорта / сост. Г. Хозяинов, Н. Кузьмина, Л. Варфоломеева. – М.: Академия, 2005. – 208 с.
10. Хриков Є.М. Управління якістю освітніх послуг у системі неперервної освіти / Є.М. Хриков // Розвиток системи безперервної освіти в регіоні: зб. наук. пр. – Луганськ: Альма-матер, 2007. – С. 3-10.
11. Хуторской А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. Хуторской // Нар. образование. – 2003. – № 2. – С. 58-63.
12. Шиян Б.М. Методика фізичного виховання школярів / Б.М. Шиян. – Львів: ЛОНМЮ, 1996. – 232 с.
13. Эткинд А.М. Психология практическая и академическая: расхождение когнитивных структур внутри профессионального сознания / А.М. Эткинд // Вопр. психологии. – 1987. – № 6. – С. 20-30.

Рецензенти: д.пед.н., професор Мещанінов О.П.,
д.мед.н., професор Зюзін В.О.

© Бугеря Т.М., 2009

Стаття надійшла до редакції 07.05.2009 р.